

Tudjmanovo Nasledje Davi Hrvatsku

Author: [Christopher Bennett](#)

Sa nestankom svog predsednika, Hrvatska ima sansu da se obracuna sa svojom prosloscu i politicki iseli sa Balkana u Zapadnu Evropu. Medjutim, zaostavstina Franja Tudjmana ucinese da godine koje dolaze budu teske....

U toku osam i po godina vlasti samoproglaseni otac nacije, Franjo Tudjman, tezio je i vecim delom uspeo stvoriti Hrvatsku po sopstvenom obliku. U toku ovoga procesa, on je izmenio ugled ove zemlje: od slikovite turisticke destinacije koja je postala zrtva srpske agresije, do gadne, nacionalisticke diktature.

Kada su 1991.godine pripadnici srpske neregularne vojske i Jugoslovenske armije opkolili hrvatske gradove Vukovar i Dubrovnik, unistivsi prvi i nanevsi stetu kulturnom nasledju drugog grada, bilo je tesko ne osetiti saosecanje sa hrvatskom stvari.

Medjutim, u svetlu Sarajevskog sporazuma iz januara 1992.godine, kojim se zavrpio rat u Hrvatskoj, Tudjman je otkrio svoju pravu prirodu. On se okrenuo ka svojim domacim protivnicima, vrsio pritisak na nezavisne medije i na unutrasnjem planu ugusio svoje neistomisljenike. Zatim je pokusao realizovati svoju viziju Velike Hrvatske na racun Bosne.

Tudjmanovo haranje Bosnom pokazalo se kao smelo i neuspesno posto su, posle prvih hrvatskih pobeda, muslimanske snage preokrenule bitku u svoju korist. Pojavljivanjem dokaza o zlocinima koje su pocinili Hrvati protiv Muslimana, opadao je ugled Hrvatske u ocima sveta. U medjuvremenu, posle niza vojnih poraza u centralnoj Bosni, doslo je do masovnog bezanja lokalnog hrvatskog stanovnistva.

Nezadovoljstvo u Hrvatskoj posle predsednikovog ratovanja u Bosni i vojnih poraza, dovelo je do napustanja visokih licnosti iz vladajuce Tudjmanove stranke Hrvatske demokratske zajednice (HDZ), ukljucujuci poslednjeg jugoslovenskog predsednika Stipe Mesica.

U narednih sest godina, HDZ je izgubila mnoge najtalentovanije i umerene politicare, ukljucujuci i Franja Gregurica 1998.godine, nekadasnjeg premijera i specijalnog izaslanika za Bosnu.

Posto mu nije poslo za rukom da ostvari svoje ciljeve u Bosni, Tudjmana je spasla posledica sopstvene politike, intenzivna americka diplomatija koja je dovela do okoncanja hrvatsko-muslimanskog rata 1994.godine.

Washingtonski sporazum u martu 1994.godine, stvorio je nesigurnu bosansku federaciju koja je trebalo da udje u konfederaciju sa Hrvatskom. U stvarnosti, medjutim, doslo je do ucvrscenja hrvatsko-muslimanskih frontalnih linija, i Tudjman je i dalje nastavio da se ponasa kao da je teritorija koju su drzali Hrvati u Bosni deo Hrvatske.

U predahu ratovanja, Hrvatska je mogla da se nanovo naoruza i izgradi vojnu moc. U brzim zamasima u toku maja i avgusta 1995.godine, hrvatska armija je ponovo osvojila deo teritorije koju su cetiri godine drzali hrvatsko srpski buntovnici, i nekih 200 hiljada Srba je pobeglo radije nego da rizikuju ziveti pod zagrebackom upravom. Ostala srpska enklava predata je Hrvatskoj dve godine kasnije posle perioda prelazne administracije UN.

Vojna pobeda i osvajanje Knina, centra srpske pobune u Hrvatskoj, u avgustu 1995.godine oznacava

istovremeno Tujdmanovu pobeđu kao i početak kraja njegove političke ideologije. U nedostatku opasnosti od Srba, nacionalizam koji je Tujdman sirio izgubio je podršku među običnim ljudima. Ipak, on nije uspeo da zauzme drugi kurs.

Poput mnogih političara koji su ostali na vlasti duže nego što je trebalo, Tujdman je bio ubeđen da ono što je dobro za njega mora biti dobro za Hrvatsku. On je brkao sopstvene interese i interese svoje partije sa nacionalnim interesima.

Stavise, on je zaista verovao da je njegova istorijska misija stvaranje snažne države Hrvatske i da je za to potrebno ujedinjenje Hrvata iz Hrvatske i Bosne. Svakako, njegov poslednji značajni javni nastup pre odlaska u bolnicu bio je u vezi sa potrebom stvaranja trećeg hrvatskog entiteta u Bosni.

Tujdmanovo izvitopereno nacionalističko obeležje odraz je frustracija koje je iskusio u toku dvadeset i pet godina provedenih u političkoj pustoli, posle pada iz komunističke milosti 1965. godine.

Posto je u ranoj mladosti pristupio Titovim partizanima, do dvadeset i treće godine došao je na položaj pukovnika. Posto je premestjen u glavni stab Jugoslovenske armije, on je postao u trideset i osmoj godini jedan od najmlađih generala. On je pripadao privilegovanom sloju komunističkog jugoslovenskog društva i navikao se od ranog doba da izdaje naredjenja i da ga slušaju.

Tujdmanova rana istorijska pisanja, koja uključuju ratnu istoriju njegovog puka, odražavaju dubok jugoslovenski patriotizam i privrženost Titovim vrednostima. Njegovo se mišljenje promenilo kada je kao šef Instituta za istoriju pokreta radničke klase u Zagrebu, počeo izučavati Drugi svetski rat. On je tom prilikom otkrio da se konvencionalna slika tog vremena, koju je on do tada implicitno prihvatio, nije odgovarala njegovim istraživanjima.

Vecina Tujdmanovog ranog revizionističkog učenja predstavljala je ozbiljan doprinos boljem razumevanju Drugog svetskog rata. Kao general on je imao pristup osetljivim dokumentima do kojih istoricari nisu mogli doći. Proučavanjem ovih dokumenata on je zaključio da je velika istorijska nepravda počinjena prema Hrvatskoj.

Glavni izvor kontroverzije predstavlja broj poginulih u ratu, naročito broj poginulih u ustaskom logoru Jasenovac. Tujdman je izračunao da nije bilo moguće ubiti više od 70,000 ljudi svih nacionalnosti, što je predstavljalo mnogo manje od miliona i nešto poginulih, kako su tada smatrali srpski istoricari.

Dok se vecina Tujdmanovih ranih otkrica potvrdila kao tačna, Tujdman je ponistavao sopstvene argumente u toku sledećih dvadeset i pet godina sve vecim mastanjima o neuverljivim konspirativnim teorijama.

Tujdmanovo izučavanje uzdrimalo je pogled na svet koji je imao kao mladić. Zbog toga se za vreme mnogih godina koje je proveo u političkoj nemilosti on držao svojih novih ubeđenja zarom preobraćenika.

U svojoj svesti on je predstavljao Hrvatsku i hrvatsku patnju, a pitanje poginulih u ratu razvilo se u hriscanski rat. Svi koji se nisu slagali sa njegovim otkricima ili bilo šta što im je protivrecilo su za Tujdmana bili deo zavere koja je sračunata da predstavi Hrvatsku kao "omraženu u očima sveta".

Proticanjem godina, Tujdman je postajao sve ogorčeniji, sa ekstremnijim pogledima koji su bili daleko od prvobitnog istraživanja, punih antisemitizma. Ipak su ovi pogledi u toku poslednje dekade predstavljali zvaničnu poziciju Hrvatske.

Tudjman za sobom ostavlja zemlju koja porice ne samo dogadjaje Drugog svetskog rata vec i skorasnju proslost, blokirajuci istragu Haskog suda za ratne zlocine i rizikujuci medjunarodne sankcije.

Parlamentarni izbori moraju se odrzati pre 27.januara i ankete javnog mnjenja vec ukazuju na pobedu opozicije. Medjutim, to samo po sebi nece omoguciti lagani prelaz na demokratiju u danasnjoj Hrvatskoj, kojom dominira HDZ, na isti nacin na koji je komunisticka partija dominirala Jugoslavijom.

Korupcija i nepotizam jacaju, magnati sa politickim vezama kontrolisu komandna mesta u ekonomiji, a vojska ima sopstvenu drzavu unutar drzave. Ovakvo ustanovljeni interesi ne mogu se nadjacati bez duge i teske borbe.

U svojoj knjizi "Corsokaci istorijske realnosti", Tudjman je pisao da se "ljudi i nacije vladaju racionalno tek kada su istrosili sve druge opcije". Hrvatska je tek stigla do te tacke.

Christopher Bennett, visi je urednik Instituta IWPR i jedan od osnivaca Evropske inicijative stabilnosti, organizacije za istrazivanje i razvoj na Balkanu.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Albania](#)
[Serbia](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/tudjmanovo-nasledje-davi-hrvatsku>